

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 18. Præparatio Sponsorum ad matrimonium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

CAPUT XIV.

Sponsus, vel sponsa, laborans defectu, qui cognovus averteret, partem a matrimonio, tenetur illum manifestare, si repugnet substantia matrimonii; vel sit infelix alterius; vel futurus ipsi graviter noxius. Alias non, etiamsi matrimonium inde futurum sit minus commodum, & minus appetibile.

58 **I**mprimis quod manifestare tenetur defectum, repugnantem substantia matrimonii, v. g. impotentiam, vel aliud impedimentum dirimens, omnes conveniunt. Quia esse nequit obligatio ad matrimonium, nec proinde sponsalia, cum tali impedimento.

59 **Q**uod etiam tenetur manifestare defectum infektivum alterius, vel futurum ei graviter noxium & damnosum, saltem si per accuratam inquisitionem detegi non soleat, v. g. morbum gallicum, lepram, &c. et si negent Sanchez, Huradus, Escobar, Dicastillo: merito tamen affirmant Turrianus, Pontius, Coninek, Palao, tum quia peccat contra iustitiam, qui mercedem intulem, vel multum noxiam, aut notabiliter vitiosam, vendit ignorantibus hanc vitia, ut de lignis putridis traditur *L. Julianus 13. ff. de act. empt. & L. 1. ff. de Edil. Edict.* Tum quia nisi manifestentur, periculum est ne matrimonium inausus fortitior exitus, merito imputandos doloso sponso, vel sponsae. Tum denique quia cum ejusmodi defectus sit justissima causa dissolvendi sponsalia, fraudulenter sponso sponso vel sponsa, si eo non detecto sponsalia vel matrimonium contrahat, fraudque ista valde scandalosa est: eo quod spectata humana fragilitate, det compari occasionem maxima exacerbationis, aliorumque non levium peccatorum.

60 **D**enique quod manifestare non tenetur defectus non infektivus, nec noxios, etsi reddere possint matrimonium minus commodum, & minus appetibile, docent omnes passim Doctores: tum quia & in usu communissimo timoratorum est receptum. Tum quia in contractu emptionis non est obligatio aperiendi leviores defectus mercis. Tum denique quia sibi pars altera debet imputare, quod accuratorem de iis non fecerit inquisitionem.

61 **H**ujusmodi defectus a Doctoribus censentur fornicatio sponsi, vel sponsae, antecedens vel subsequens sponsalia, ignobilitas, paupertas & similia, personam intrinsece non afficientia, sed extrinsece, adeoque per accuratam perquisitionem detegi solita. Ad quae manifestanda tunc maxime non tenetur sponsa, quando non potest absque sui diffamatione. Neque enim tenetur se ipsam diffamare. Et ideo non tenetur manifestare fornicationem suam. Si tamen merito timeret, ne vitium suum post matrimonium fieret manifestum, & sponso noxium, indeque oritur graves rixas, & diuturnas, grandiaque peccata, ut si foret occulte gravida, teneretur illud manifestare, vel nuptias declinare: utpote de quibus alioqui merito timere deberet inausus exitus, graveque damnum sponsi innocentis, propter illegitimum puerperium, indeque ignominiam ipsius, educationem illegitimae proles, haereditatem, &c.

CAPUT XV.

Qui promissit, vel etiam juravit, se non duciturum nisi Titiam, absolute non tenetur eam ducere, sed solum casu quo nubere velit.

62 **R**atio est, quia negativarum ejusmodi promissionum, vel pactio, genuinus sensus non

est de ducenda absolute tali, sed de alia non ducenda. Sicut si quis dicat: *non vendam equum meum, nisi Cajum*, sensus non est, *ipsum absolute vendam*; sed, *si vendam, Cajum vendam*. Unde Cajus ipsum cogere non potest ad vendendum. Reus tamen esset violatae promissionis, si alteri venderet. Et similiter, in casu nostro, si aliam duceret.

CAPUT XVI.

Ad dissolvendum sponsalia clandestina, seu occulta, dum causa dissolvendi est moraliter certa, necessaria non est auctoritas Judicis Ecclesiastici.

In S. Antoninus 3. p. tit. 1. c. 7. Quia nullo jure pro illo casu statuitur necessitas Judicis Ecclesiastici. Uti nec pro casu, quo sponsalia publice contracta sunt, si dissolvendi causa sit publice manifesta. Sed in aliis casibus divini debent secundum judicium Ecclesiae (ait S. Thomas in 4. dist. 27. q. 2. a. 3.) utique primo, quando causa dissolvendi dubia est. Secundo, dum sponsalia contracta fuerunt publice, & in facie Ecclesiae, & dissolvendi causa est occulta. Tunc enim, ad vitandum scandalum, recurrendum est ad Judicem. Sed antequam reveletur occultus defectus alterius partis, monenda est, ut, ad evitandam infamiam suam, consentiat in dissolutionem; adhibitis etiam, si necesse sit, parentibus ipsius, seu alius viris piis, a quibus inducatur ad consentium istum. Quod si post haec omnia nolit consentire, sibi imputet, si defectus, cum infamia ipsius, deferatur ad Judicem. Ita Doctores communiter.

CAPUT XVII.

Observanda post sponsalia.

Imprimis summopere cavere debent sponsi, ne ante matrimonium, per verba de presenti contractum, sub eodem tecto habitent, vel peccato carnis, sive opere consummato, sive per libidinosa oscula, amplexus, vel tactus inchoato, se invicem polluent, Deum a cordibus suis excludant, cum diabolique incipientes, quod in Domino inchoandum est, perferendum est, gratiae sacramentali, divinisque benedictionibus obtemperant, inaususque proinde nuptias contrahant. Quod tanti momenti censuit S. Carolus Borromeus, ut carnalem copulam inter sponsos ante matrimonium Episcopo reservatam esse voluerit in Concilio Mediolanensi VI. tit. de his quae ad matrimonium pertinent. Quod & fecit Synodus Aquisgranensis anni 1585.

Deinde ad matrimonium se preparare debent modo exponendo capite sequenti.

CAPUT XVIII.

Preparatio Sponsorum ad matrimonium.

Primo nunquam Christianus homo, vel Christiana, statum matrimonium eligere debet, nisi ante omnia, etiam ante sponsalia, serventibus, frequentibusque orationibus, aliisque pietatis exercitiis, a Deo postulaverit ut notam sibi faceret viam, in qua ambulare, ipsi servire, salutemque suam operari debeat, sicque diligenter perpendat, an vocatio ad matrimonium ex Deo sit, an ex inclinatione carnis & sanguinis. Neque enim verum est quod ait Author libri gallice conscripti, sub hoc titulo: *Traité de la vocation Chrétienne des enfans*, scilicet quod omnes naturaliter ad matrimonium vocati sint, vocatione generali, exceptis iis solum qui se vocatos specialiter sciunt ad virginitatem. Neminem proinde examinare debere, num vocatus sit ad matrimonium; sufficere, quod se specialiter vocatum non sciat ad

celibatum. Aliam enim regulam cognoscendam divinae vocationis tradit Apostolus 1. Cor. 7. si se non continent (id est qui praevident, vel prudenter metuant, ne in tentationibus, in quibus sunt, vel futuri sunt, in castitate non perseverabunt) nubant. Melius est enim nubere quam viri. Unde August. lib. de bono conjugali c. 10. concludit: hoc tempore solus eos, qui se non continent, conjugii oportere. Et Gregorius p. 3. cura Pastoral. admonit. 28. admonendi sunt celibes, ut si tentationum procelas cum difficultate salutis tolerant, conjugii portum petant. Vel ergo illi soli censentur ad matrimonium vocati, vel cum ipsis qui specialia in se signa cognoscunt divina ad eum statum vocationis.

benedictionem in filiis consequaris.

Hinc Concilium Colonienae anni 1536. can. 71. 12. postquam ostendit, matrimonium propter liberos procreandos, & propter fornicationem vitandam, esse institutum, monet eos qui matrimonium contrahere affectant, ne alius affectus ipsos huc rapiat. Nam si neque ad prolem sustentandam, neque ob fornicationem vitandam, sed potius divitiarum, aut opum narciscendarum, aut alterius rei gratia matrimonium contrahatur, perperam agitur, ac graviter in Sacramento peccatur. Hic quoque Tobias 6. 7. & 8. scribitur, enarrari, proponi, ac doceri convenit. Ubi locus pulcherrimus est, exemplo commonstrans, quemadmodum bona uxor donum Dei sit, debitum timentis Dominum. Quomodo in timore Dei uxor a parentibus, non luxuria causa, sed sola posteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen Domini in secula, petenda. Quo pacto conjugii conscriptione facta, tradenda. Quemadmodum etiam convivium nuptiale cum laude & benedictione Dei agendam. Denique quomodo precandus sit Deus per conjuges, ut benedictionem suam in ipsos, quos conjuncti, impleat. Haec enim docent Sanctorum filii, qui non debent ita conjugii, sicut Gentes quae ignorant Deum. Eritque ob oculos ponendum horrendum illud exemplum, de septem viris Sarie a demonio occisis, quia libidinis explenda causa conjugium susceperant.

66 Et ideo frequenter & ferventer Deum hoc vel simili modo orare debet: Domine quid me vis facere? notam fac mihi viam in qua ambularem, da mihi virtutem contra hostes tuos, carnem & sanguinem, ut non secundum eorum inclinationem, sed secundum beneficium tuum dirigar. Adolescentibus & puellis, in aetate nubili constitutis, hoc frequenter inculcandum est a Parochis & Confessoribus.

67 Secundò, quia proprium iudicium hic facile corrumpitur a caeco amore propriae voluptatis; ideo eorumdem Parochorum & Confessoriorum, aliorumque (quibus animi sui propensio nota est) in re tanti momenti consilium dicti adolescentibus & puellis prudenter exquirent.

68 Nec sibi sponsum vel sponsam eligent, parentibus inconsultis, 1º. quia Scriptura parentibus committit et filios suos & filias nuptui tradant. 2º. quia graviter peccant contra praeceptum honorandi parentes, qui absque justa urgentique causa, matrimonium ineunt ipsis inconsultis aut invitis. Honor quippe parentibus debitus postulat, ne quid magnum sine ipsorum consilio aggrediantur. 3º. quia non parum interest parentum, quem generum vel nrum habituri sint, cui tanquam filio vel filiae dotem consignare, & parentum officium impendere debeant. Unde S. Ambrosius epist. 47. Sifymo scribit, justam fuisse paternam offensionem ipsius, quod, ipso inconsulto, filius uxorem accepisset: quoniam (inquit) venturam in locum filiae debuisse eligere iudicio, cui feres patet. 4º. ipsorummet nrorum id ordinariè interest. Uptote quos alioqui, in delectu conjugis, excacant libido, praecipitantia, & incurumpectio juvenilis.

69 Tertio, post dictam consultationem & orationem, persuasus se à Deo ad matrimonium vocari, eligere debet sponsam, nullo ligatam impedimento consanguinitatis, vel affinitatis, &c. quaeque par sit cum ipso conditionis, aetatis, & indolis. Ne à superioris conditionis sponso vel sponsa facile despiciatur, & inferioris conditionis sponsum vel sponsam ipse vel ipsa facile despiciat. Ad quod praevendum Poeta dixit: si vis nubere, nube pari. Sed & dispar indoles saepe disparitatem inducit animorum, & aetas longè dispar plerumque argumentum est vel avarae, vel libidinosae intentionis in matrimonio contrahendo, dum non prolii intuitu fit; sed vel libidinis, vel pecunia.

70 Quarto, matrimonium eà intentione contrahi debet, quam Raphael Archangelus Tobias 6. juniorem Tobiam docuit, dicens ei: Audi me, & ostendam tibi, qui sunt, quibus prevalere potest demonium. Hi namque qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum à se, & à sua mente excludant, & suae libidinis ita vacent, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus: habet potestatem demonium super eos. Tu autem, cum acceperis uxorem... accipies virginem cum timore Domini, amore filiorum, magis quam libidine ductus, ut in semine Abrahae Tom. III.

Similiter S. Carolus Borromeus in Instructione de Sacram. Matrim. tit. qua Parochus doceat: docebit (inquit) quo animi affectu, & quam ob causam fideles matrimonium ineant. Quo in genere demonstrabit, ad illud eos non explenda libidinis causa duci oportere, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Neque praecipue effert cupiditate divitiarum; sed cum proli suscipiende gratia, qua sanctam Catholicam Religionem colens, ad celestium praemiorum hereditatem, Christianae vitae praecipis, pieque agendi usu instituitur. Tum etiam causam vitandae fornicationis. Et ut conjuges, alter alterius ope adjuvi, vita incommoda facilius ferre, & senectutis imbecillitatem sustentare queant.

Duos istos posteriores fines explicans Augustinus lib. de bono conjugali cap. 3. ostendit conjugium esse bonum, non propter solam filiorum procreationem, sed propter ipsam etiam naturalem in diverso sexu societatem. Et hinc ostendit, conjugium esse bonum etiam in senibus: quia est in ipsis emarcuit ardor aetatis inter masculum & feminam; urget tamen ordo charitatis inter maritum & uxorem. Dumque à commixtione carnis suae pari consensu se continere cøperunt... servatur fides honoris, & obsequiorum invicem debitorum ab alterutro sexu. Denique tripliciter ostendit, quomodo conjugium bonum sit ex causa vitandae fornicationis, in quantum scilicet carnalis, vel juvenilis incontinentia, etiamsi vitiosa est, ad propagandae proli redigitur honestatem, ut ex malo libidinis aliquid boni faciat copulatio conjugali. Et quia reprimuntur, & quodammodo veterandis assuat concupiscentia carnis, quam temperat parentalis affectus. Intercedit enim quaedam gravitas servide voluptatis, cum in eo quod sibi vir & mulier adhaerescunt, pater & mater esse meditantur. Tertio, quia in eo ipso quod sibi invicem conjuges debitum reddant, etiamsi id aliquantò intemperantius & incontinentius expectant, fidem tamen sibi pariter debent.

Primus itaque principalisque inveniendi matrimonii finis (si non ineatur ad castè vivendum, sed in ordine ad usum) est ad suscipiendam prolem, quae pie & christianè educata, aliquando pervenit ad caelestem hereditatem, prout Tobiam docuit Angelus supra n. 70.

Secundus, sed in quo sistere non oportet, sed cum ad ulteriorem finem referre, est propter vi-

- tandam fornicationem, juxta illud Apostoli, *propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, &c.* Et hic finis excusatur, dum concupiscentia carnalis ad propagandam prolem redigitur honestatem, dumque concupiscentia carnalis æstium temperat parentalibus affectibus, denique dum eidem concupiscentia expeita copula conceditur ad debitum reddendum, uti S. Augustinum auctivum exponentem.
- 76 Tertius finis est, *diversi sexus mutuo expetita societas, mutui auxilii spe conciliata, ut alter, alterius ope adjutus, vita incommoda facilius ferat, & senectutis imbecillitatem sustentare queat, uti cum S. Carolo ait Catechismus Romanus.* Et hic finis est bonus, sed, ut bene intendatur, à charitate imperari debet, ad Deumque referri, prout innuit Augustinus supra n. 73. ibi: *viget tamen ordo charitatis.* Et hanc præcipue intendere debent, qui in ea cæte matrimonio inire volunt, in qua filius se procreare non posse sciunt, prout Augustinus ibidem.
- 77 Denique tunc sua intentionis rectitudinem ostendunt, qui nubere volunt, si in eo vel in ea, quem vel quam ducere volunt, non tam terrenas opes, corporis pulchritudinem, vel aliud simile motivum terrenum considerent, quam opes & pulchritudinem animi. *Fallax quippe gratia, & vana est pulchritudo corporis: mulier timens Dominum, ipsa laudabitur.* Prov. 31. *Et gratia super gratiam, mulier sancta & pudorata.* Eccli. 26. *Et qui invenit mulierem bonam, invenit bonum.* Prov. 28. Juvabit præ oculis habere hocce Poeta versus:
*Quæ tibi dæcenda est, habeat P. quinque puella.
Sis Pia, sis Prudent, Pulchra, Pudica, Proba.*
- CAPUT XIX.
- Præter dicta capite præcedenti, matrimonium procedere debent tres proclamationes, seu denuntiationes, vulgò banna.*
- 78 **Q**uia sic statutum est in Concilio Lateranensi, sub Innocentio III. cap. 51. Et in Tridentino sess. 24. de reform. matrim. c. 1. præscribitur, ut, antequam matrimonium incatur, *ter à proprio contrahentium Parocho, vel alio Sacerdote, de ejus licentia, tribus continuis festis diebus (id est nullo festo interruptis) in Ecclesia, inter Misæarum solemniam publicè denuntietur, inter quos matrimonium sit contrahendum.* Verba sunt Tridentini loco citato. Idque iustissimè statutum est, ut impedimenta matrimonii, si qua sint inter partes, Ecclesiæ innotescant, solæque illæ personæ conjungantur, quas legitimas esse confiterit. Et ideo si contrahentes diversarum sint Parochiarum, proclamationes faciendæ sunt in Parochia utriusque, juxta declarationem S. Congregationis Cardinalium. Alias impedimenta sufficienter cognosci nequeunt. Atque ita Paulum V. in Rituali decrevisse, refert Christophorus Marcellus.
- 79 Factis proclamationibus, si nullum legitimum opponatur impedimentum, statim ad matrimonii celebrationem procedi potest. Sed si impedimenti probabilis appareat conjectura, matrimonium expresse interdicendum est, donec de rei veritate manifestis constiterit documentis, cap. *cum inhabitis* de clandest. desponsat.
- 80 Porro ad Episcopum, ejusque Vicarium spectat dispensatio super proclamationibus istis. Utpote quas Ordinariorum prudentia & judicio Tridentinum supra committit, nimirum ut judicet, nam expediat, ut una tantum proclamatio ante matrimonium fiat, vel post illius celebrationem, ante confirmationem proclamationes in Ecclesia fiant, sive etiam ut dictæ proclamationes remigantur.
- Hoc ipso verò quod carum remissionem Episcopi judicio & prudentia committit, satis innuit, requiri justam causam ad dispensandum. Neque enim prudens est dispensatio, sed crudelis dissipatio (ut S. Bernardus ait) nisi causa iusta nitatur. Causa autem sunt, sequentes.
- 1°. si probabilis fuerit suspicio, matrimonium, vel matrimonii usum fraudibus iniustus, vel maleficiis malitiosè impediri posse.
- 2°. si proclamationes fieri nequeant absque notabili infamia, scandalo, aliòve notabili incommodo, ut dum femina partum de proximo partolatur, vel periculum est relapsus in peccatum, vel gravium rixarum, odiorum, &c. inter con-fanguineos, vel corvales.
- 3°. si inisset tempus Adventus, vel Quadragesimæ, quo nuptiæ interdicuntur. Hanc causam approbavit S. Congregatio Concilii Trident. apud Zerolam in praxi Episcop. verbo *matrimonium* dub. 9. Sed S. Carolus Borromeus cum Concilio V. Mediolanensi improbat p. 3. tit. *quæ ad matrimonium pertinent.*
- 4°. si periculum sit, ne comparis animus, dilato matrimonio, ex innata levitate, vel aliorum suasionem immutetur.
- 5°. ut proles, statim nascitura, legitimetur.
- 6°. quoties disparitas conditionis, vel divitiarum, est inter volentes contrahere, ut si ignobilis cum nobili, dives cum paupere, honestus cum meretrice contrahere velit, ut eam à peccato revocet. S. Antoninus 3. p. tit. 1. c. 16.
- Septimam causam nonnulli assignant, dum summi Principes contrahunt. Non solum quia prærogativa aliqua digni sunt; sed & quia eorum genus & facta omnibus comperta sunt; nec proinde in ipsis periculum est impedimenti occulti. Præterea vix unquam contrahunt, quin matrimonium ipsorum aliquo prius tempore sit omnibus notum; idcirco absque proclamationibus facile innotescere possit impedimentum, siquod subesset.
- Quod si matrimonium ultra duos menses (juxta Rituale Romanum) vel ultra quatuor menses (juxta declarationem S. Congregationis, apud Possiveinum & Barbosam) factis proclamationibus differatur, proclamationes arbitrio Episcopi repetendæ sunt.
- Si denique, factis proclamationibus, testis unus, omni exceptione major, asserat impedimentum, ipsius unius assertionem matrimonium impeditur, donec oppositum probetur. Et idem est, si impedimento sit fama communis, cap. *super eo* de consanguin. & affin. cap. *præterea*, & cap. *cum in tua* de sponsal. ubi etiam dicitur, admittendum non esse juramentum à parentibus oblatum in contrarium. Quia parentes in eo tamen suspiciti sunt, quamdiu probationes in contrarium non proferunt.
- Quicumque absque dispensatione, aut causa legitima (v. g. dum gravis & aperta necessitas urget, nec per temporis angustias adiri Episcopus potest, ut dum vir, in præsentis mortis periculo, vult ducere feminam, ut proles ex ea suscepta, legitima reddatur, vel stuprator virginis (auctoritate Judicis) eam ea statim matrimonium contrahere compellitur, ad abolendam ipsius infamiam) nullis præmissis denuntiationibus, matrimonium contrahit, mortaliter delinquit contra Ecclesiæ præceptum in re gravi. Ita S. Antoninus 3. p. tit. 1. c. 16. Imò matrimonium sine denuntiationibus valide contrahi non posse in regno Galliarum, declarat Constitutio Regia Blesensis a. 40. Quod tamen intelligendum est quoad effectus Civiles, quamvis in ratione contractus & Sacramenti valida sint, uti Regis nomine Clero Gallicano Primarii Ministri Regii responderunt anno 1629.